

Koncepce transferu a obnovy roubeného domu čp. 97 z Čisté

Jan Kraut, Vojtěch Kmošek

Klíčová slova: Čistá, Trstěnice, transfer lidových staveb, roubený dům, architektonická studie, došková krytina

Roubený dům s prvky z let 1616/1617 usedlosti čp. 97 v Čisté (okres Svitavy) byl jedním z historicky hodnotných objektů, které se v tomto areálu do dnešních dnů zachovaly. Spolu s polygonální stodolou byl roubený dům v roce 2015 demontován a transferován na místo dočasného uložení. I přes dílčí technické odlišnosti je k oběma stavbám přistupováno velmi podobně, a to jak v teoretických východiscích, tak v samotném procesu demontáže i v obecném přístupu následné obnovy. Samotná architektonická studie obnovy se vzhledem k rozdílnému charakteru objektů a jejich následného využití odlišuje. Z tohoto důvodu tento text místy odkazuje ke kapitole věnované koncepci transferu a obnovy polygonální stodoly¹ a poukazuje na dílčí odlišnosti. Architektonická studie obnovy je popsána v samostatné kapitole.

Dokumentace pro demontáž, značení prvků

V době přípravy konečné podoby technické dokumentace pro transfer roubeného domu již probíhal přesun polygonální stodoly. Bylo tedy možné kriticky posoudit a případně i přehodnotit přístup k tvorbě této dokumentace. Na rozdíl od polygonální stodoly nevznikala dokumentace pro transfer souběžně se zaměřováním proto, že byl objekt zaměřen již v roce 2005 a v roce 2015 byly prováděny pouze dodatečné zaměřovací a dokumentační práce a probíhala aktualizace či zpřesnění změn, které se na domě od jeho zaměření zaměření udály.²

Během prací na polygonální stodole se ukázalo, že po praktické stránce systém dokumentace i provedení samotného značení funguje a stačí jej tedy aktualizovat pro druhý transferovaný objekt. I v případě roubeného domu se z konstrukčního hlediska jedná o relativně jednoduchou stavbu. Značení jednotlivých stěn, částí stavby či skladby stropních trámů využívá prostého vzestupného značení prvků ve sledu, v jakém se na stavbě nacházejí. Pokud by se jednalo o objekt složitější dispozice, např. vícetraktový dům, systém by zůstal stejný, avšak zhoršila by se orientace v celé stavbě. Oproti polygonální stodole má dům i patro, jehož roubení navazuje na stěny v prvním nadzemním podlaží. V případě obvodových stěn jsou trámy značeny pouze jediným kódem napříč patry od prvního po poslední trám. Vnitřní stěny

jsou značeny v každém patře zvlášť, a to písmenem abecedy. Nutné bylo pouze najít přesnou hranici změny značení, kterou vymezoval prkenný či povalový záklop stropních trámů.

Na stavbě byly označeny veškeré viditelné konstrukční prvky. Trámy či jejich fragmenty nalezené během demontáže byly ihned doznačeny a popsány. Zpětné dohledání těchto prvků bez existující dokumentace by bylo mnohdy nemožné. Drobnou výjimku v zaběhlém systému značení představuje povalový strop nad světnicí, který byl v tak špatném fyzickém stavu, že bylo rozhodnuto prvky neoznačit. Možnost záměny takto specifických prvků je nepravděpodobná. Označení povalů standardním způsobem, tj. přibitím štítku na jejich povrch, nebylo vzhledem ke stavu materiálu možné. Pokud byl na jiném místě nalezen materiál v podobném stavu, byl na něj štítek připevněn provázkem či byl označen křídou.

Průběh prací při demontáži objektu

V porovnání s polygonální stodolou se roubený dům nacházel ve složitější situaci, a to zejména kvůli své poloze mezi objekty usedlosti na hraně svahu a z důvodu horšího technického stavu dřevěných konstrukcí. V zásadě je však možné označit postup prací za shodný s demontáží polygonální stodoly, postupující od sejmutí a uskladnění pálených střešních tašek, přes demontáž krovu a podstávek, až po zdoluhavou demontáž nejstarších a nejcennějších částí objektu, tedy roubení pocházející ze začátku 17. století.

Konstrukční prvky stavby byly skládány na přiléhající louku pod svahem, kde byly dále demontovány komplikovanější konstrukce a zajišťovány silně degradované prvky proti dalšímu poškození. Všechny materiál byl pak postupně nakládán na vleky motorových vozidel a odvážen.

Určitou komplikací byl stav nejstarších konstrukcí a konstrukční řešení jednotlivých částí stavby. Západní stěna domu se vlivem degradace spodních řad trámů výrazně bortila, důsledkem čehož, kromě chátrání samotné štitové stěny, došlo k porušení některých trámů podélných stěn a zaklesnutí konstrukčních spojů do sebe, čímž se zkomplikovala jejich demontáž. Velká část trámů

1. Průběh demontáže roubenného domu čp. 97 v Čistě, 2015, foto J. Kmošek. The course of the disassembly of timbered house No. 97 in Čistá.
Verlauf des Abbaus vom Blockhaus Hs.-Nr. 97 in Čistá.

zejména v prvním nadzemním patře stavby byla značně degradována působením zvýšené vlhkosti, dřevokazného hmyzu, mravenců, hniloby či opotřebením v důsledku chovu hospodářských zvířat. U mnohých konstrukcí se zachoval pouze vnější plášť, vyplněný prachem z dřevní hmoty. Vzhledem k vysoké historické hodnotě těchto prvků byla snaha všechny části stavby přenést pokud možno neporušené a opětovně je použít při obnově nebo jako předlohu pro tvorbu jejich replik. Trámy, které se zachovaly v kompaktním stavu byly dočasně zpevnovány pomocí dřevěných desek a hranolů, které sloužily pro rozložení váhy a zatížení trámy, a umožnily tak jeho bezpečné přenesení. Všechny konstrukční materiály byly převáženy do nedaleké haly zemědělského družstva v Čisté, kde je dočasně uskladněna i polygonální stodola.

Postupná demontáž domu v průběhu prací odhalila i větší množství konstrukčních prvků, které se skrývaly pod hliněnými omítkami či ve styčích roubení s kamenými stěnami. Nalezeny byly například pozůstatky polenic, vyplňující přílišnou mezeru mezi trámy roubení ve světnici domu a odhaleny poslední zachovalé hliněné a roubené konstrukce původního dřevohlinitého dymníku.

Po ukončení první etapy demontáže objektu zbylo na staveništi torzo kamenného dymníku, klenutý sklep umístěný původně pod komorou domu, podezdívka a zápraží. Na místě následoval archeologický výzkum, po němž byly odklizeny pozůstatky nadzemních zděných konstrukcí a staveniště vyrovnáno. Sklep zůstává na svém místě a bude majiteli nadále využíván.

Architektonická studie obnovy objektu

Architektonická studie obnovy roubeného domu je podložena úvahami a definováním cílů na cestě od tvorby urbanistické koncepce až po nalezení adekvátního využití objektu. Na dočasně uloženém materiálu ve stabilních podmínkách zemědělské haly stále probíhají průzkumové práce a zatím není rozhodnuta konečná lokace transferovaného objektu. Proto je i tato studie ideovou skicou a konkrétní stavební kroky budou teprve upraveny s ohledem na následné zpřesnění konkrétní situace a provozu objektu. Objekt roubeného domu je natolik historicky i stavebně hodnotným příkladem lidového stavitelství, že je nepředstavitelné spolu se stavbou obnovovat i jeho původní funkci, tedy zázemí pro obytnou a hospodářskou činnost. Roubený

2. Dokumentace pro rozebrání roubenného domu čp. 97 v Čisté, 2016, foto J. Kraut. Documentation of the disassembly of timbered house No. 97 in Čistá. Unterlagen für den Abbau des Blockhauses Hs.-Nr. 97 in Čistá.

dům je předurčen stát se *muzejním exponátem*, což umožní zvolit citlivé rekonstrukční zásahy a adekvátní způsob jeho využívání.

Nalezení nové lokace, urbanismus

Jak již bylo předesláno, v době tvorby tohoto textu nebylo definitivně rozhodnuto o konkrétním místě, kde dojde k obnově transferovaného objektu. V současné době probíhají intenzivní jednání a hledání nového umístění roubeného domu, které je odvislé i od způsobu jeho dalšího využití. I v této přípravné fázi realizace je však možné nastínit hypotetickou budoucí situaci objektu. Roubený dům byl pravděpodobně již v době svého vzniku součástí větší usedlosti s hromadným dvorem. Z tohoto důvodu nemůže být roubený dům rekonstruován jako samostatně stojící objekt, čímž by došlo k úplnému popření jeho původní situace v rámci usedlosti a dům by byl prezentován ve zcela nových souvislostech, které mu nejsou vlastní. V počátečních úvahách při řešení koncepce transferu a obnovy roubeného domu byla uvažována i možnost objekt *připojit* k některé ze stávajících autenticky zachovalých zemědělských usedlostí. V tomto případě by však došlo k prezentaci objektu v kontextu zcela odlišných historických a prostorových vztahů, které by výrazně snižovaly vypovídající hodnotu roubeného domu i stávající usedlosti. Navržené koncepční řešení vychází z potřeby zajistit pro transferovaný roubený dům novou funkci a odpovídající autentické zázemí, které zvýrazní jeho památkovou hodnotu a zajistí jeho plynulý provoz a údržbu s minimálním zásahem do jeho hmotné podstaty. Rekonstruovaný roubený dům je plánováno doplnit o citlivou moderní přístavbu, vycházející z dispozičního řešení původní usedlosti v Čisté a využívající přitom tradiční i moderní stavební materiály, jako jsou kámen, hlína, dřevo, sklo a ocel. Moderní doplněk umožní využití památky bez výraznějších stavebních zásahů, skryje v sobě sociální zázemí a další nezbytné prostory dle konečné specifikace funkce stavby (přednáškový sál, místnosti pro komunitní aktivity, knihovnu, kanceláře, informační centrum).³

Historická věrnost obnovovaného objektu

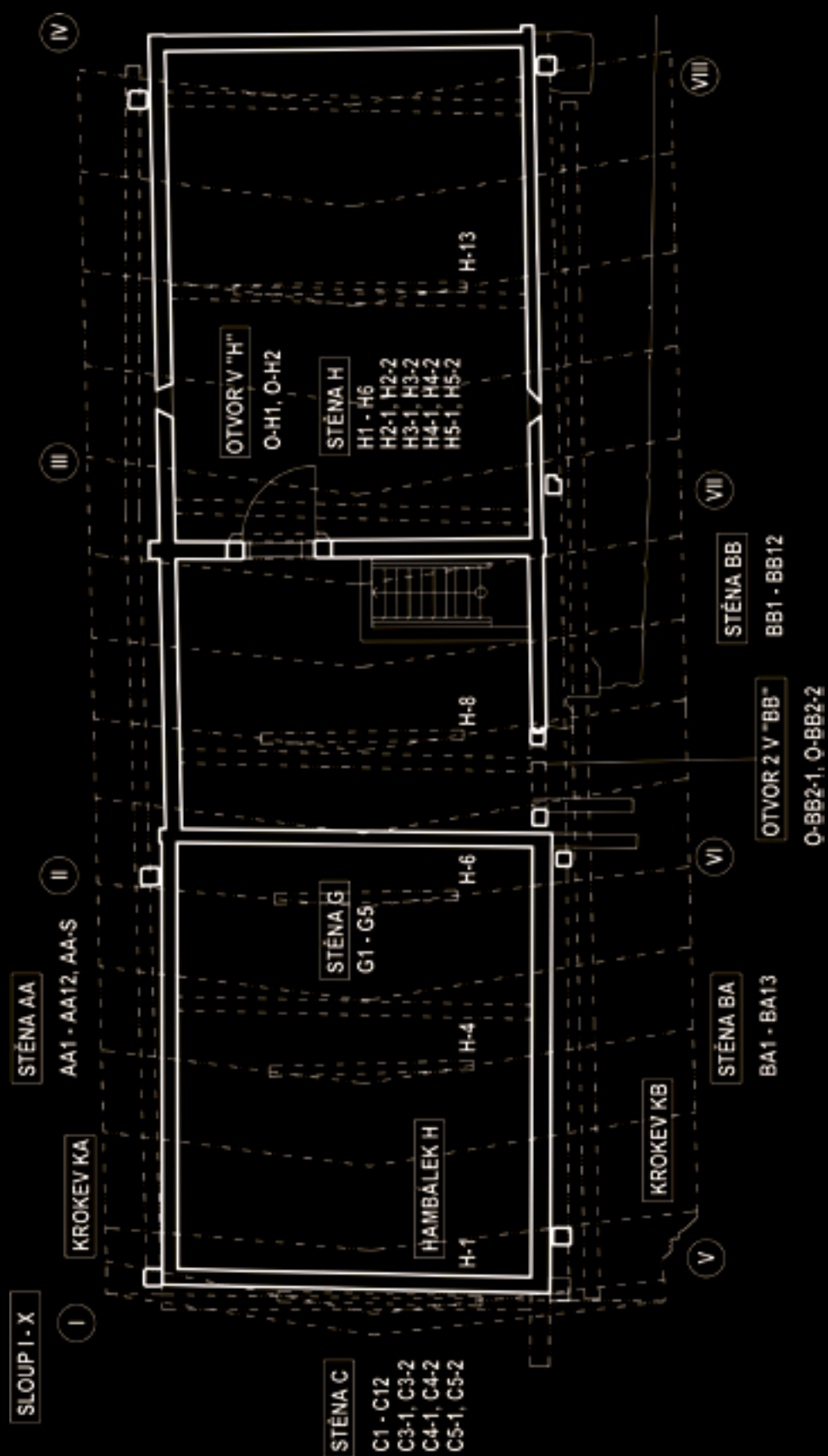
Roubený dům čp. 97 prodělal od svého vzniku v 1. čtvrtině 17. století do současné doby několik stavebních úprav, jež znemožňují jeho objektivní a smysluplné navrácení do jeho nejstarší stavební fáze. Obnova objektu by měla směřovat k prezentaci roubeného domu ve stavu odpovídajícím přibližně polovině 19. století, avšak se zachováním starobylého rázu objektu a maximálního množství původních konstrukcí. Velikost

objektu, množství stavebních etap, konstrukčních detailů a jeho kontinuální obývání po čtyři století daly vzniknout nepřebornému množství vrstev, detailů a příběhů. Ty dokumentují nejen úroveň stavitelství ve středoevropském kontextu, ale rovněž vývoj společnosti. Množství historických stop je v tomto smyslu nesrovnatelné s utilitární a poměrně jednoduchou polygonální stodolou, i když se jedná o mnohem větší stavbu.

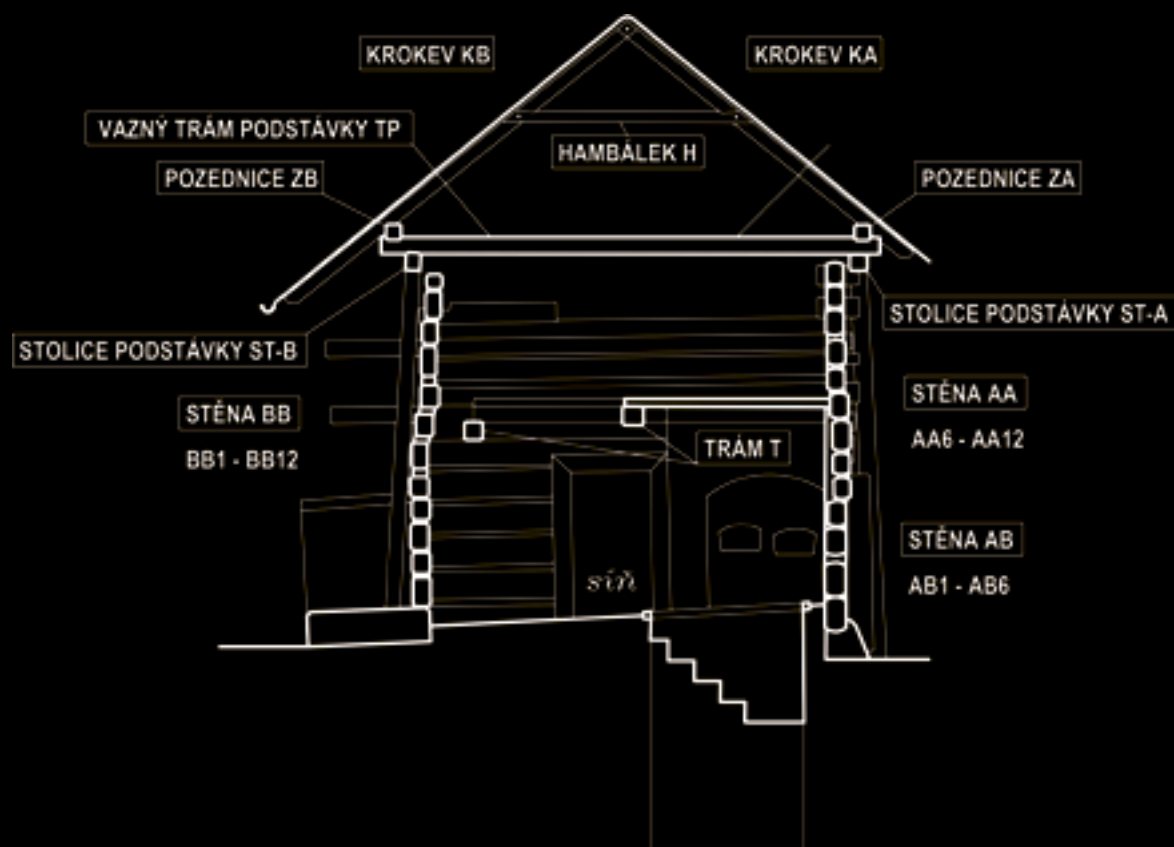
Architektonická koncepce a využití objektu

Základní vstupní informací pro koncepci oprav a zásahů do konstrukcí a pro práci s detailem je velmi špatný technický stav velkého procenta zachovalých dřevěných konstrukcí. Je velmi obtížné nalézt trám, který by bylo možné použít bez oprav či protézování. Z mnoha trámů se dochoval pouze jejich vnější tvar, bez statické nosnosti. Klíč ke konkrétním zásahům zatím není přesně definován. Je však téměř jisté, že nebude možné využívat pouze tradičních tesařských postupů, nýbrž budou využity i nejmodernější metody konzervace a statického posílení trámů. Během procesu obnovy dojde k částečnému vyrovnání vzniklých nerovností, ovšem v míře, kterou dovolí již ustálené plastické deformace prvků.

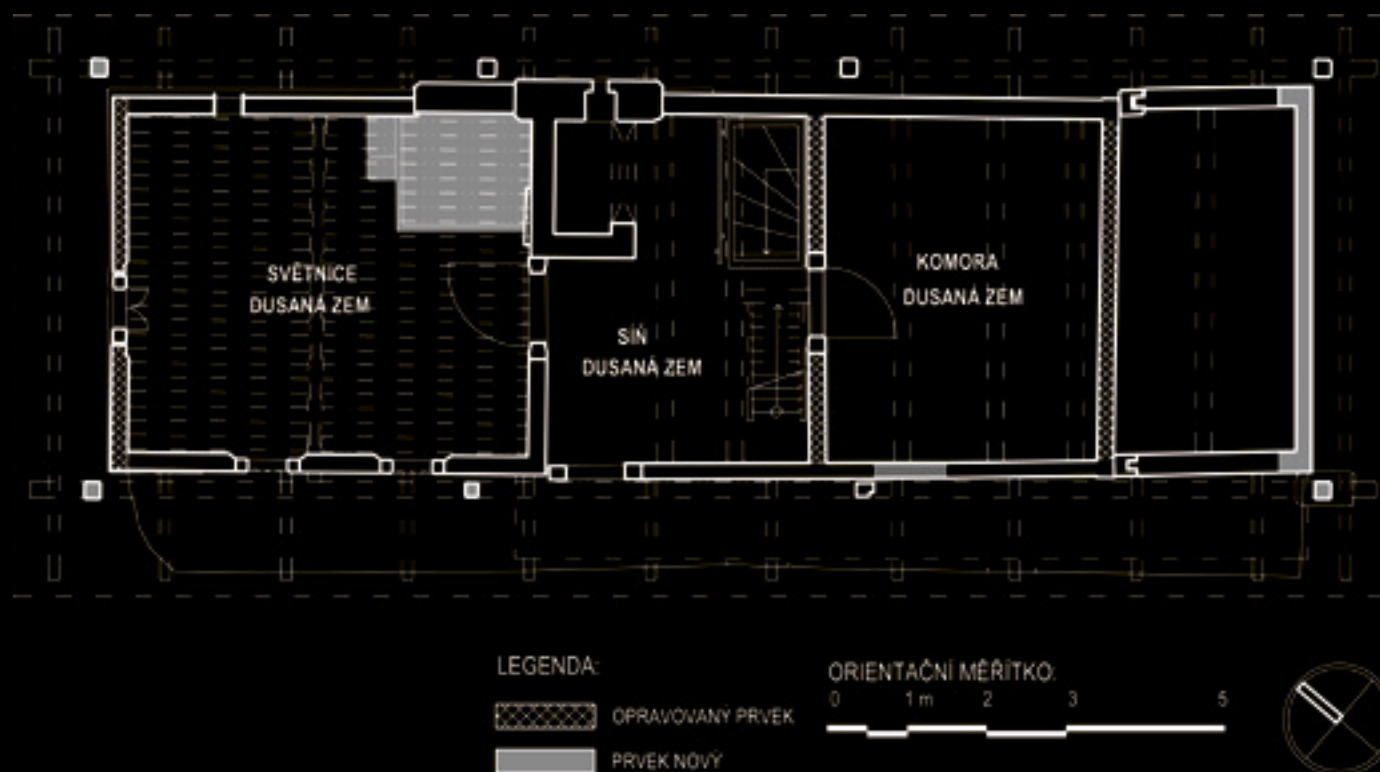
Obecně bude důsledně dbáno na odlišení původních a nově doplňovaných prvků. Nové trámy budou hladce opracované a zhotovené za využití současného řemeslného standardu. Zejména tomu tak bude u oprav většího rozsahu, u drobných úprav např. spojů roubení bude přístup individuální. Obnova se bohužel neobejde bez tvorby novotvarů, jako je tomu v případě nedávno odřezané jihovýchodní stěny. Tu je nezbytné i ze statického hlediska doplnit. Tento zásah bude proveden formou výroby replik podle zachovalých konstrukcí takovými postupy, které nebudou narušovat celkový charakter historické stavby a při bližším pohledu budou tyto doplňky snadno rozeznatelné. Nad původním a historicky hodnotným srubem bude vystavěna podstávka s hambalkovým krovem a doškovou krytinou. Podstávková konstrukce bude vynášet hmotu krovů a střešní krytiny mimo silně degradované konstrukce srubu. Střecha bude tvarově jednoduchá, neboť není možné objektivně určit její historickou podobu. Obnovena bude pavlač vedoucí do patra nad síň. Zábradlí pavlače bude tvořeno příklopovým bedněním z hladkých hoblovaných desek bez jakýchkoliv ornamentů a ozdob, včetně jednoduchých sloupků. Výsledek se tak spojí s objektem bez použití romantizujícího tvarosloví či jiných nedokonalé podložených rekonstrukcí.

4. Půdorysný výkres značení prvků, roubený dům z usedlosti čp. 97 v Čisté, 2015, vypracoval J. Kraut. Ground plan drawing of the marking of elements, timbered house of farmstead No. 97 in Čistá. Grundrisszeichnung der Markierung von einzelnen Elementen, Blockhaus vom Bauernhof Hs.-Nr. 97 in Čistá.

5. Výkres řezu pro značení prvků, roubený dům z usedlosti čp. 97 v Čisté, 2015, vypracoval J. Kraut. Section drawing for the marking of elements, timbered house of farmstead No. 97 in Čistá. Schnittzeichnung für die Markierung von einzelnen Elementen, Blockhaus vom Bauernhof Hs.-Nr. 97 in Čistá.

6. Půdorys, studie obnovy roubenného domu, 2015, vypracovali J. Kraut, V. Kmošek. Ground plan, study of the renovation of the timbered house. Grundriss, Bauentwurf für die Erneuerung des Blockhauses.

ORIENTAČNÍ MĚŘÍTKO:

0 1 m 2 3 5

LEGENDA:

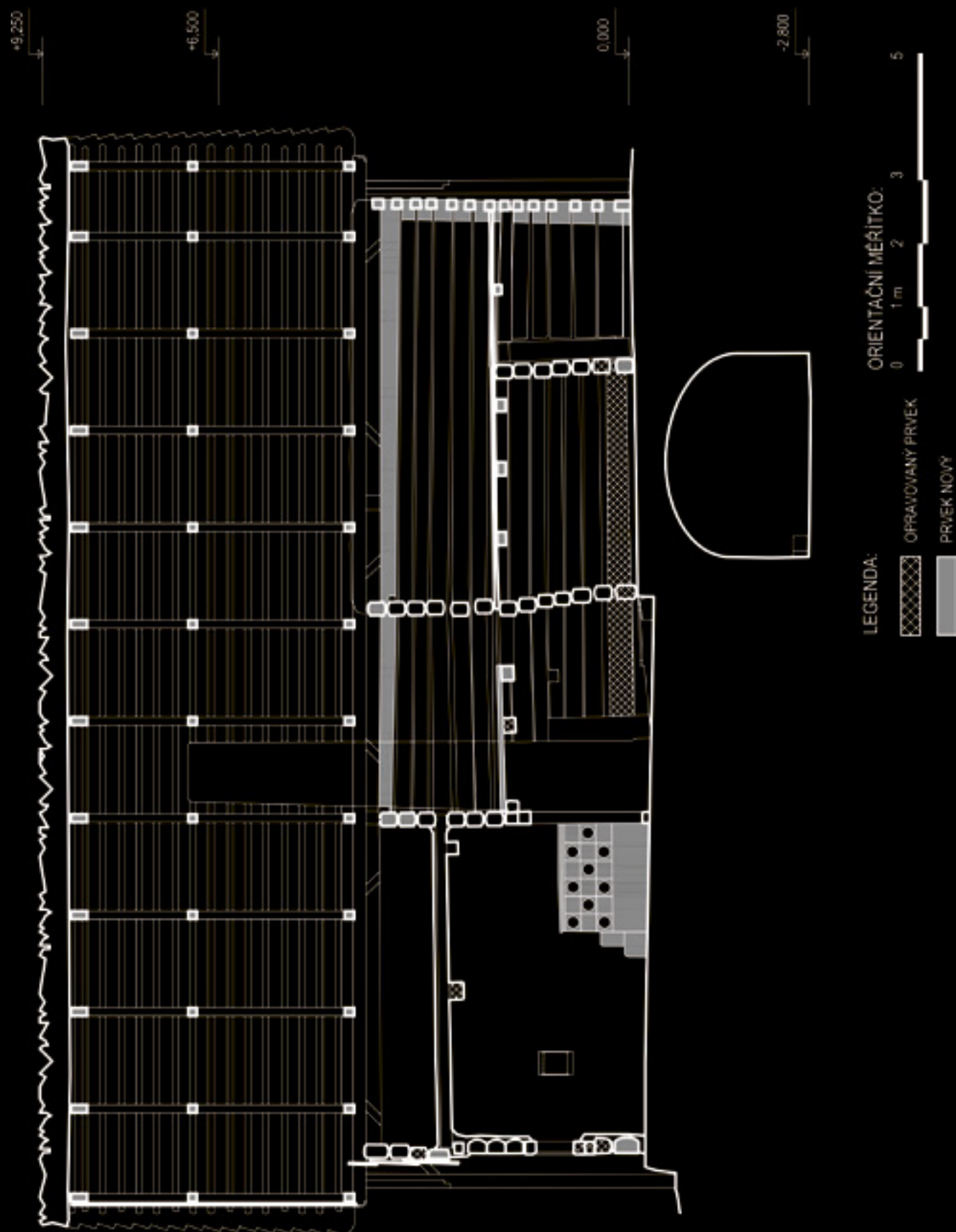

OPRAVOVANÝ PRVEK

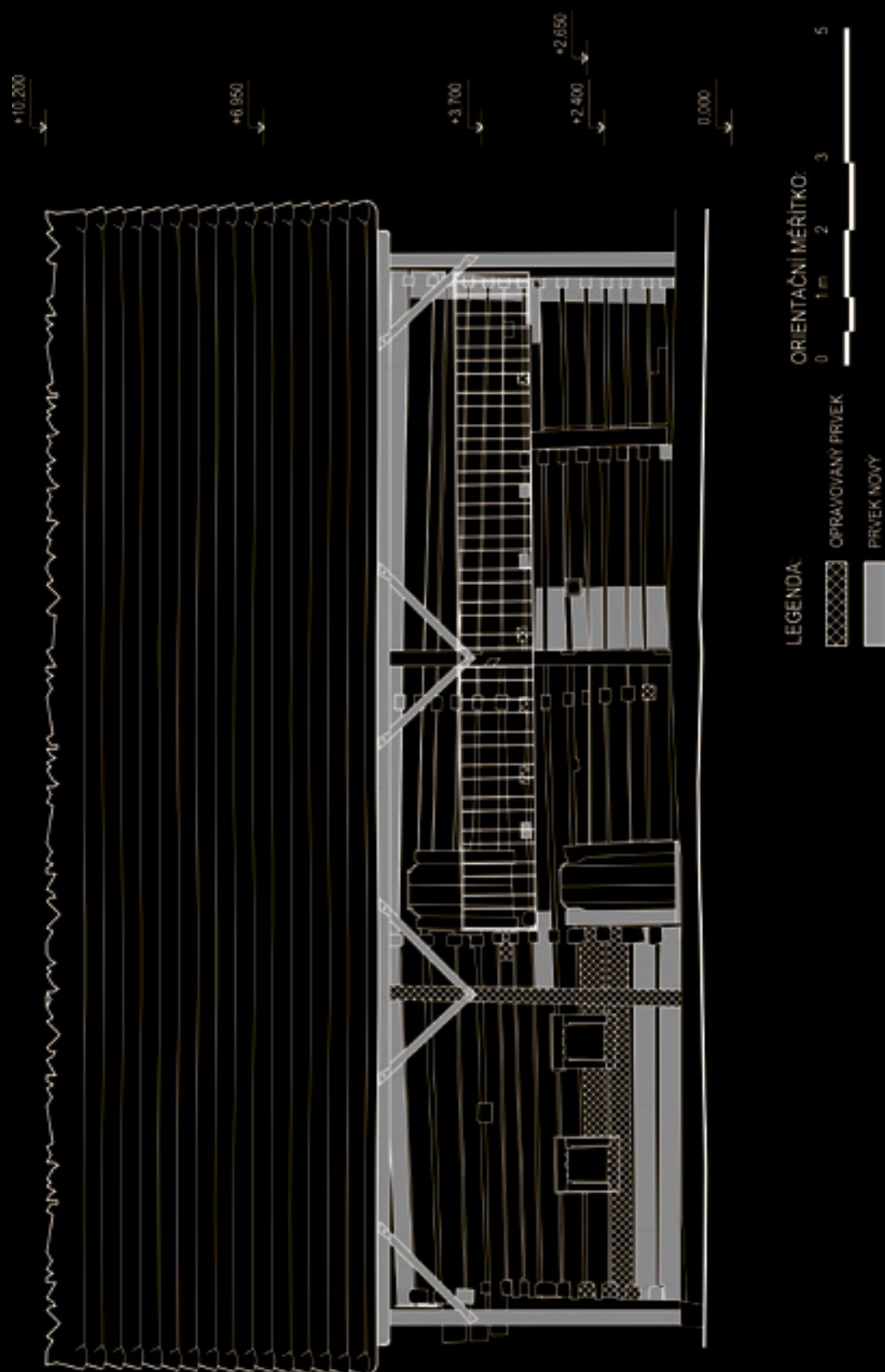

PRVEK NOVÝ

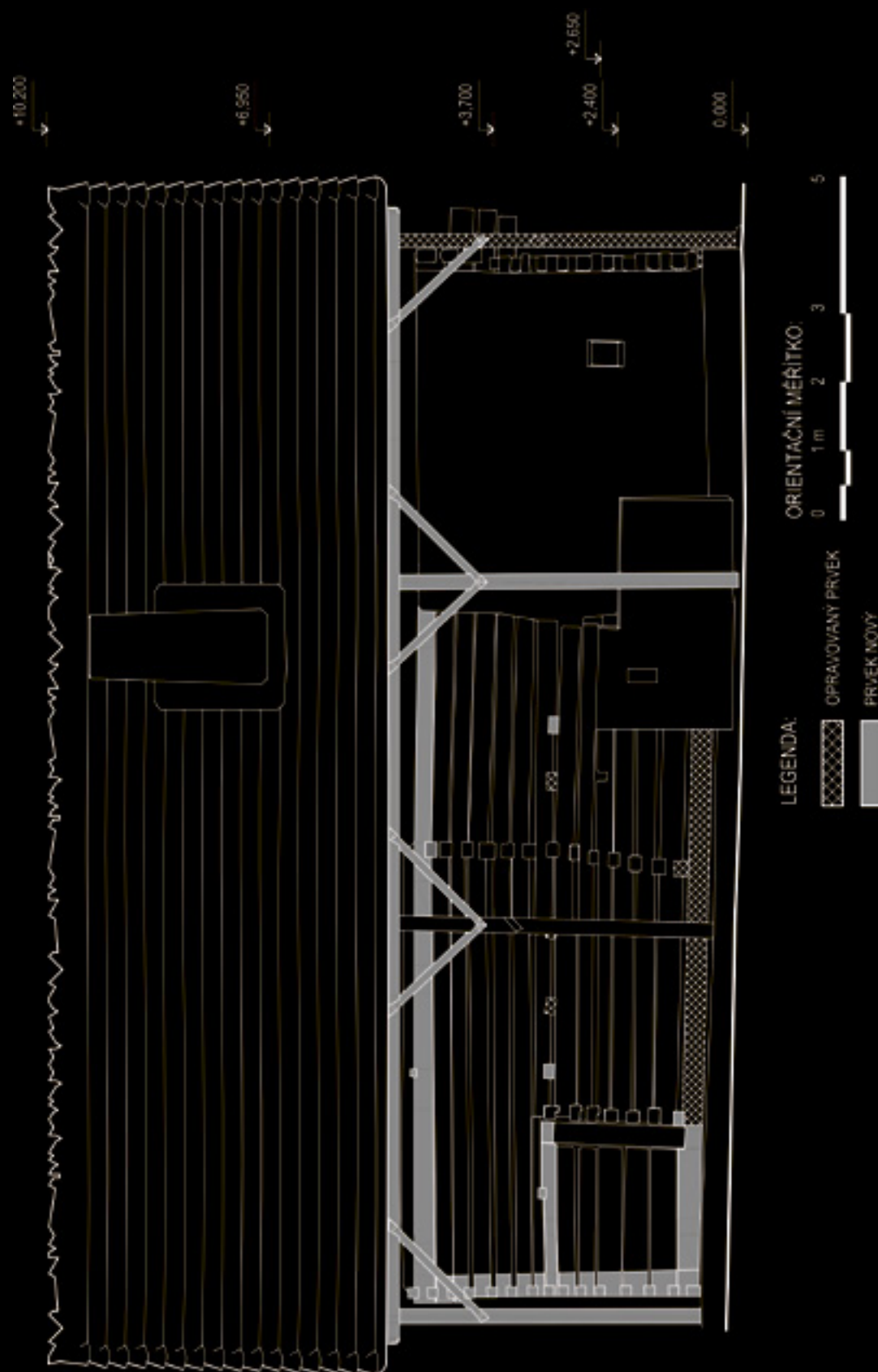
7. Příčný řez, studie obnovy roubenného domu, 2015, vypracovali J. Kraut, V. Kmošek. Cross section, study of the renovation of the timbered house. Querschnitt, Bauentwurf für die Erneuerung des Blockhauses.

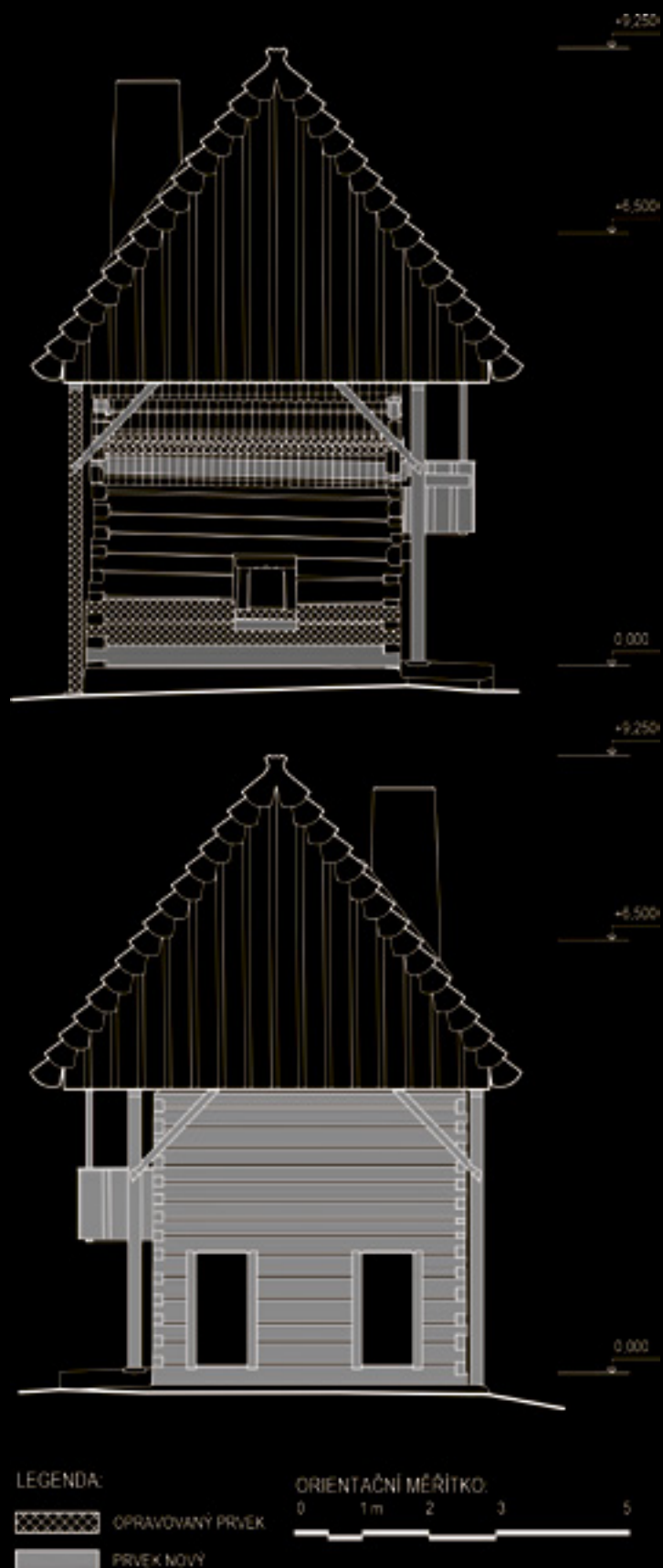
8. Podélný řez, studie obnovy roubenného domu, 2015, vypracovali J. Kraut, V. Kmošek. Longitudinal section, study of the renovation of the timbered house. Längsschnitt, Bauentwurf für die Erneuerung des Blockhauses.

9. Pohled jižní, studie obnovy roubenného domu, 2015, vypracovali J. Kraut, V. Kmošek. Southern view, study of the renovation of the timbered house. Ansicht von Süden, Bauentwurf für die Erneuerung des Blockhauses.

10. Pohled severní, studie obnovy roubenného domu, 2015, vypracovali J. Kraut, V. Kmošek. Northern view, study of the renovation of the timbered house. Ansicht von Norden, Bauentwurf für die Erneuerung des Blockhauses.

11. Pohled východní a západní, studie obnovy roubenného domu, 2015, vypracovali J. Kraut, V. Kmošek. Eastern and western views, study of the renovation of the timbered house. Ansicht von Osten und Westen, Bauentwurf für die Erneuerung des Blockhauses.

Závěr

Roubený dům čp. 97 z Čisté je cennou památkou, ke které je nutné přistupovat velmi obezřetně a uvážene. Stav historických stavebních konstrukcí, jejich stáří i celistvé zachování předurčují objekt k citlivé konzervaci, bez výraznějších zásahů do jeho stavební podstaty. Hledání forem využití stavby tak nemůže počítat s původními funkcemi (obývání, hospodaření), neboť pro ně by musel být dům výrazně adaptován, aby vyhovovaly současným potřebám. V současné době se jeví ideálním spojení roubeného domu s moderní přístavbou, která bude sloužit jako jeho zázemí, bude rozvíjet jeho potenciál a zároveň se stane informačním centrem.

Výsledná konkrétní podoba objektu po jeho obnově není jasná, jelikož zatím není rozhodnuto o jeho konečném umístění a na demontovaných konstrukcích doposud neproběhly všechny průzkumy, jež jsou pro obnovu zapotřebí. Text se snaží mapovat postup prací, vedoucích k obnově objektu, popsat hlavní diskutovaná témata a nastínit směr plánované obnovy a obecný koncept, na němž se neustále pracuje a který je stále upřesňován. V době tvorby této publikace byl dům podrobně zdokumentován, zaměřen, demontován a bezpečně uložen v hale, kde čeká na další průzkumné a restaurátorské práce. Zpracovávána byla rovněž variantní řešení jeho obnovy a zasazení do nové lokality.

Poznámky

- 1 Více informací v kapitole *Koncepte transferu a obnovy roubené polygonální stodoly čp. 97 z Čisté* v této publikaci.
- 2 Podrobné výsledky průzkumných a dokumentačních prací na objektu v publikaci *Průzkum a dokumentace památek lidové architektury*, která je součástí této ediční řady.
- 3 Objekt roubeného domu spolu s moderní přístavbou bude tvořit zázemí s pracovním názvem *Centrum lidového kulturního dědictví*. Více informací o fungování a náplni tohoto Centra nalezete v kapitole *Koncepte udržitelné péče a prezentace lidového kulturního dědictví Českomoravského pomezí – obec Trstěnice* v publikaci *Možnosti udržitelné péče a prezentace o památky lidové architektury*, která je součástí této ediční řady.

Conception of the transfer and renovation of timbered house No. 97 from Čistá

Jan Kraut, Institute of Vernacular Cultural Heritage

Vojtěch Kmošek, Association of Archaic Enthusiasts

Keywords: Čistá, Trstěnice, transfer of vernacular buildings, timbered house, architectonic study, thatched roofing

The timbered house from the farmstead No. 97 in Čistá is one of the historically valuable buildings that have survived to this day in this farmstead. As the timbered house was in danger of unavoidable destruction in 2015, its disassembly and transfer to a temporary storage place was carried out. The condition of the historical building constructions, their age and compact preservation predestine the complex for sensitive conservation without major interventions in its building substance. The future use of the building therefore cannot be based on the original functions (housing, farming), for which the house would have to be considerably adapted. What seems to be the ideal solution at present is the combination of the timbered house with a modern annexe that will serve as its background, expand its potential and, at the same time, serve as a rural information centre.

Together with the polygonal barn, the timbered house was disassembled in 2015 and transferred to a new temporary storage place. Despite partial technical differences, the approach to the two buildings is very similar as regards the theoretical starting points, the process of disassembly itself as well as the general attitude to the subsequent renovation. The works on the polygonal barn showed that the documentation and marking system is functional in practice and that it only needs to be updated for the other building transferred. In the case of the peripheral walls, the beams are marked by a single code across the floors from the first to the last beam. The inner walls are marked with a letter of the alphabet separately for each floor. We can describe the procedure of the disassembly of the timbered house as identical to the disassembly of the polygonal barn, proceeding from the removal and storage of fired tiles to the disassembly of the roof truss and jetttying to the lengthy disassembly of the earliest and most valuable parts of the building's timbering.

From its origin in the first quarter of the 17th century to this day, the timbered house has gone through several building changes that make its unbiased and meaningful restoration to the earliest construction phase impossible. The renovation of the building is therefore supposed to be aimed at the presentation of the timbered house in the state corresponding approximately to the middle of the 19th century.

For most of the seriously mechanically damaged beams, it will not be possible to use only traditional

carpentrycraft, but the latest methods of conservation and structural reinforcement of the beams will be utilised as well. During the process of renovation, the deformations arisen will be partially levelled in an extent enabled by the already settled plastic deformations of the elements. Generally, thorough attention will be paid to the differentiation between the original and newly added elements. New beams will be smoothly worked and made with the use of the current craft standard. This will be true above all for repairs of a greater extent, while the approach to minor repairs, for example of the joints of the timbering, will be individual. Regrettably, the renovation will not do without the creation of new elements; this is for instance the case of the south-east wall, which was recently cut off and needs to be added also for structural reasons. A jetttying with a collar beam truss and thatched roofing will be built above the original and historically valuable log construction. The jetttying construction will carry the mass of the truss and roofing outside the strongly degraded log constructions. A courtyard balcony leading to the floor above the hall will be renewed. The railing will consist of cover boarding of smooth planed boards without any ornaments of decorations, including simple balusters. The outcome will thus be connected with the building without the use of a romanticising morphology or other imperfectly substantiated reconstructions.

The timbered house was probably a part of a greater farmstead with an enclosed courtyard already at the time of its origin. For this reason, the timbered house cannot be reconstructed as a solitary building, as it would completely deny its original situation within the framework of an enclosed courtyard and the house would thus be presented in a brand new non-characteristic context. However, if the timbered house were "attached" to some of the existing authentically preserved farmsteads, the building would be presented in the context of completely different historical and spatial relations that would significantly reduce the information value of the house and of the existing farmstead. The newly proposed conceptual solution is based on the need to ensure a new function and corresponding authentic background for the transferred timbered house, which will emphasise its value as a monument and ensure its smooth operation and maintenance with a minimum intervention in its material substance. The reconstructed timbered house is planned to be equipped with a sensitive modern annexe

based on the layout solution of the original farmstead in Čistá and using traditional and modern construction materials such as stone, clay, wood, glass and steel. The modern annexe will enable the use of the monument without more substantial construction interventions and hide within itself the social facilities and other necessary spaces according to the final specification of the function of the building (lecture hall, rooms

for communal activities, library, offices, information centre). By the time of writing of this text, the timbered house had been documented in detail, surveyed, disassembled and securely stored in a hall, where it is waiting for further survey and restoration works. Alternative solutions of its renovation and setting in the new locality were being prepared as well.

Konzeption von der Transferierung und vom Wiederaufbau des Blockhauses Hs.-Nr. 97 aus Čistá

Jan Kraut, Institut für das kulturelle Volkserbe

Vojtěch Kmošek, Bund der Freunde des Archaischen

Schlüsselwörter: Čistá, Trstěnice, Transferierung von Bauwerken der ländlichen Architektur, Blockhaus, architektonische Studie, Strohdach

Das Blockhaus vom Bauernhof Hs.-Nr. 97 aus Čistá ist eines der historisch wertvollen Objekte, welche in diesem Bauernhof bis heute erhalten blieben. Der Blockbau stand im Jahre 2015 unmittelbar vor seinem Niedergang, weshalb er abgebaut und an einen provisorischen Ort transferiert wurde. Der Zustand der historischen Baukonstruktionen, ihr Alter, wie auch die Kompaktheit ihrer Erhaltung, prädestinieren das Objekt für eine sensible Konservierung, ohne markante Eingriffe in seine Bausubstanz. Die Suche nach der Ausnutzung des Baus kann deshalb nicht mit ursprünglichen Funktionen (Bewohnen, Wirtschaft) rechnen, denn dafür müsste das Haus stark adaptiert werden. Heutzutage scheint die Verbindung des Blockhauses mit einem modernen Anbau eine ideale Lösung zu sein. Der Anbau wird dem Blockhaus als Umfeld dienen, er wird das Potenzial des Hauses entfalten und gleichzeitig wird er zum dörflichen Informationszentrum.

Das Blockhaus wurde im Jahre 2015 gemeinsam mit der polygonalen Scheune abgetragen und an seinen neuen Lagerplatz befördert. Trotz partieller technischer Verschiedenheiten werden die beiden Objekte sehr ähnlich behandelt, es gehe um theoretische Ausgangspunkte, den Prozess des Abbaus oder den allgemeinen Zugang zur nachfolgenden Erneuerung. Während der Arbeiten an der polygonalen Scheune zeigte sich, dass das System von der Dokumentation, wie auch der Ausführung von der Markierung, aus praktischer Sicht sehr gut funktioniert und dass es ausreicht, wenn es für das zweite transferierte Objekt lediglich aktualisiert wird. Im Falle der Umfassungsmauern werden die Balken nur mit einem

Kode quer durch Geschosse vom ersten bis zum letzten Stück gekennzeichnet. Die Innenwände werden in jedem Geschoss getrennt mit einem Buchstaben markiert. Man kann das Arbeitsverfahren beim Abbau des Blockhauses und beim Abbau der polygonalen Scheune als identisch bezeichnen, es wird mit dem Abtragen und Lagern von Dachziegeln angefangen, dann fortgesetzt mit dem Abbau vom Dachstuhl und Umgebände, bis man zum langatmigen Abbau von den ältesten und wertvollsten Teilen des Blockbaus kommt.

Das Blockhaus wurde von der Zeit seiner Erbauung im ersten Viertel des 17. Jahrhunderts bis in die Gegenwart mehrfach umgebaut, was eine objektive und sinnvolle Erstellung des ältesten Bauzustandes unmöglich macht. Die Erneuerung des Objektes sollte deshalb das Haus im Zustand etwa von der Mitte des 19. Jahrhunderts präsentieren.

Bei den meisten mechanisch sehr beschädigten Balken wird es nicht möglich sein, dass nur das traditionelle Zimmermannshandwerk zu deren Instandsetzung genutzt wird, sondern es werden auch die modernsten Methoden der Konservierung und statischer Stabilisierung der Balken benötigt. Während der Erneuerung werden die entstandenen Deformationen teilweise ausgeglichen und in den Stand gebracht, welcher schon dauerhafte plastische Verformungen der Elemente erlaubt. Man wird sehr genau die ursprünglichen und die neu ergänzten Elemente voneinander unterscheiden. Die neuen Balken werden glatt bearbeitet und werden nach dem gegenwärtigen handwerklichen Standard angefertigt. Das wird hauptsächlich bei Reparaturen größeren

Umgangs passieren, im Falle von kleinen Anpassungen, z. B. bei Blockwandverbindungen, soll der Zugang individuell sein. Die Erneuerung wird leider nicht ohne die Bildung von Neuschöpfungen auskommen, wie im Falle der neulich abgesägten südöstlichen Wand, welche ansonsten aus statischen Gründen unbedingt zu ergänzen ist. Über dem ursprünglichen und historisch wertvollen Blockbau soll ein Umgebäude mit Kehlbalken- und Strohdach errichtet werden. Die Umgebäudekonstruktion soll das Gewicht des Dachstuhls und der Dachhaut außerhalb der stark degradierten Konstruktion des Blockhauses tragen. Auch die Laube soll erneuert werden, welche das Obergeschoss über dem Flur erschließen wird. Die Brüstung der Laube soll von einer Deckelschallung aus glatten, gehobelten Brettern ohne jeglichen Schmuck gebildet sein, einfache Säulchen eingeschlossen. So verbindet sich das Ergebnis mit dem Objekt, ohne dass eine romantisierende Formensprache oder andere ungenau unterstützten Rekonstruktionen gebraucht werden.

Das Blockhaus bildete wohl schon zur Zeit seiner Entstehung einen Bestandteil eines größeren Gehöftes mit geschlossenem Hof. Aus diesem Grund kann das Blockhaus nicht als allein stehendes Objekt rekonstruiert werden, weil dies würde seine ursprüngliche Situierung im Rahmen eines geschlossenen Hofes ganz negieren und das Haus würde in völlig neuen Zusammenhängen präsentiert, welche ihm nicht eigen sind. Falls das Blockhaus zu einem bestehenden, authentisch erhaltenen Bauernhof „angeschlossen“ würde, würde

das Objekt in ganz anderen historischen und räumlichen Beziehungen stehen, welche maßgeblich die Aussagekraft des Blockhauses, wie auch des bestehenden Bauernhauses, beeinträchtigen würden. Die neu vorgeschlagene konzeptionelle Lösung geht davon aus, dass dem transferierten Blockhaus eine neue Funktion, sowie ein entsprechendes authentisches Umfeld zuzuweisen sind, welche den Denkmalwert des Blockhauses unterstreichen und seinen fließenden Betrieb, sowie die Wartung, mit minimalen Eingriffen in seine Bausubstanz sichern. Man plant, das wiederaufgebaute Blockhaus um einen sensiblen modernen Anbau zu ergänzen, welcher auf dem Grundriss des ursprünglichen Bauernhofes aus Čistá beruht und aus traditionellen und modernen Baumaterialien wie Stein, Lehm, Holz, Glas und Stahl errichtet wird. Die moderne Ergänzung wird ermöglichen, dass das Blockhaus ohne markante bauliche Eingriffe genutzt wird, sie wird Sanitäreinrichtungen und weitere unentbehrliche Räumlichkeiten laut der finalen Spezifikation zur Funktion des Baus beherbergen (einen Vortragsaal, einen Raum für Gemeindeaktivitäten, eine Bibliothek, Büros, ein Informationszentrum). Zur Zeit der Niederschrift dieses Textes war das Blockhaus bereits ausführlich dokumentiert, vermessen, abgebaut und sicher in einer Halle gelagert, wo es auf weitere Untersuchungen und Restaurierungsarbeiten wartet. Es liegen weiterhin Varianten seiner Erneuerung und Versetzung an die neue Lokalität vor.